

Örökség

Torok Csaba

*Unalmamban fogtam magam,
ujjaimon számlálgattam,
felsoroltam — nagyon halkán —
mindazt, amit eddig kaptam
emberektől
örökségül.
(Cserébe, hej, mit is adtam?...)
Leltárom, bár sok hiánya,
mégis kápráztató:
örökségem
egy vagyonnal felér!*

Szép ajándék a szó:

*enyém,
tiéd...*

*s így tovább sorban,
de tagadom, ez a kettő, s mind a többi, nem az enyém,
valamennyit készen kaptam, örököltem
gyilkos állat-ösök végrendeletével.
Tanultam mellékneveket:*

*hideg,
hülye,
idegen,
veszélyes,
nyomorult,
szomorú...*

*s velük a jajt, melyről eszedbe jut
a háború.*

Örököltem nyelvem hegyén:

*pénz,
pénz,
pénz...*

s mindjárt azt is, hogy

nincs!

hogy mi

a bilincs,

mi az igéje a rút szótőnek:
líncs...

Majd az ellentéteket:

gyűlölet,
szeretet,
pozitív,
negatív,
munka,
bér,
lemondás,
remény...

de ez mind, mind nem az enyém,
valamennyit készen kaptam, örökölttem
gyilkos állat-ösök végrendeletével.
Kaptam még valamit,
valami nagyot, kedveset,
úgy hívják:

élet.

S ha ezzel nem tudnék mit kezdeni talán,
ráadásul, vigasztalás gyanánt,
ezt is nekem szánták:

halál.

E kettő közé pedig, édes töltelékül,
szülőt,
barátot,
szeretőket

adtak,
plusz

időt,
teret

értelmet,

hogyan el ne tévelyedjek

kurta utak ködös tömegében:

barlanglakók óhajain,
életbölcsek sejtésein,
trubadúrok szerenádján,
észemberek monológján,
diplomaták szónoklatán.

Rámsóztak
múzeumból kidobott,
maradandó, mozgalmas képeket:

1. kép: Lépcsőház...

színes és üres, szinte kong a képen,
verőfény, izzó nyár...
A harapó fokokon,
kék munkaruhában,
hatalmas markában megszámlált dinárral,
szutykos, izzadt inas
a büfébe sörért rohan...

Miért?

(Képaláírás: „A mester szomjas”
Alcím: „A mester nem ér rá”)

2. kép: Gyorsvonat...

füstös kupében,
párnázott ülésen,
gyermekét ölében ringató
anyával szemben,
egy fiatal katonatiszt
felakasztott köpenye alá
rejtje el arcát...

Miért?

(Képaláírás: „A tiszt alszik”)

3. kép: Utcasarok...
a sarokház sárga, ragyás
arcán
virágcserepes, kicsi ablak...
az ablakdeszkán könyökölve
soványarcú, síró-szemű öregasszony
merőn bámul az úton
kalimpáló, rongyos
részegember után...

Miért?

(Képalírás: „A vak”)

4. kép: Törvényszék...
mindennapos unalmas tárgyalás...
Két ellenség
egymással durván szembenéz.
Válóper!

Miért?

(Olvashatatlan képalírás.)

5. kép: Kiskocsmá...
falusi, betyáros verekedés,
kés
kés ellen villan:
szomjas...

Miért?

Virító képek, rajzok:
olaj, tus, pasztell, tempera
hasogatják szobám fala
négyezer megtört síkját.
Sem a képek kopott színe,
sem a szoba megtört fala,
sem a „Miért?”
nem az enyém:
valamennyit készen kaptam, örököltem
gyilkos állat-ősök végrendeletével.

Fortyog, duzzad az öröklött gazdagság benned,
s nincs nyelved, hogy elmondád,
írógéped, hogy írhasd;
nincs becsületes neved, hogy lenne hiteled,
nincsen talpalatnyi menhelyed, hol nyugodtan
dözsölhetnél olcsón szerzett vagyonodban,
s morzsolgatnád, otthonosan, neked ítélt léted.

Hahó! —
örökös
örökös
de jó
hogy vagyok:
semmit sem adok,
mindent megkapok,
s lehet,
ebből a mindenből
majd egy kicsit,
csak egy kicsit,
valakinek — mégis —
átadok...

Noviszád, 1959 április 2.